

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

	ЗАТВЕРДЖЕНО
	Рішення вченої ради університету
	24 червня 2020 року,
	протокол № 10
	Проректор з навчальної роботи
	_____ Л.І. Чорний
	(підпис)
	24 червня 2020 року
	м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПОРІВНЯЛЬНЕ ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 293 Міжнародне право
галузі знань 29 Міжнародні відносини

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	–	1
2.	Заплановані результати навчання	–	3
3.	Програма навчальної дисципліни	–	4
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	10
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 10
	4.2.	Теми семінарських занять	– 11
	4.3.	Завдання для самостійної роботи студентів	– 12
	4.4.	Індивідуальні завдання	– 12
5.	Методи навчання та контролю	–	12
6.	Схема нарахування балів	–	12
7.	Рекомендована література	–	13
	7.1.	Основна література	– 13
	7.2.	Допоміжна література	– 14
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	15

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	29 Міжнародні відносини
2.	Код і назва спеціальності	–	293 Міжнародне право
3.	Назва спеціалізації	–	Спеціалізації немає
4.	Назва дисципліни	–	Порівняльне цивільне право
5.	Тип дисципліни	–	Обов'язкова
6.	Код дисципліни	–	ОДПП 1.2.13.
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–	Третій
10.	Семестр	–	п'ятий, шостий
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	7/210
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	90
	% від загального обсягу лекційні заняття (годин)	–	43
	% від обсягу аудиторних годин семінарські заняття (годин)	–	48
	% від обсягу аудиторних годин самостійна робота (годин)	–	53,4
	% від загального обсягу тижневих годин:	–	42
	аудиторних занять	–	46,6
	самостійної роботи	–	120
	3) заочна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	57
	% від загального обсягу лекційні заняття (годин)	–	
	% від обсягу аудиторних годин	–	

	семінарські заняття (годин)	–	
	% від обсягу аудиторних годин	–	
	самостійна робота (годин)	–	
	% від загального обсягу	–	
	тижневих годин:		
	аудиторних занять	–	
	самостійної роботи	–	
12.	Форма семестрового контролю	–	Залік; екзамен
13.	Місце дисципліни в логічній схемі:		
	1) попередні дисципліни	–	ОДПП 1.2.1. Теорія держави і права ОДПП 1.2.4. Правничі системи сучасності ОДПП 1.2.5. Римське право ОДПП 1.2.6. Цивільне право
	2) супутні дисципліни	–	ВДПП 2.2.9. Міжнародні економічні відносини ВДПП 2.2.18. Порівняльний цивільний процес
	3) наступні дисципліни	–	ОДПП 1.2.16. Міжнародне приватне право ВДПП 2.2.21. Міжнародно-правові механізми захисту прав людини ВДПП 2.2.25. Конвенційний захист приватних прав
14.	Мова вивчення дисципліни	–	українська.

2. Заплановані результати навчання

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату дисципліни;
1.2)	визначати джерела права, що регулюють цивільні відносини у зарубіжних країнах;
1.3)	показувати вплив римського приватного права на формування інститутів цивільного права у зарубіжних країнах;
1.4)	називати сучасні доктринальні тенденції розвитку інститутів цивільного права у зарубіжних країнах;
1.5)	Описувати специфіку інститутів цивільного права у зарубіжних країнах.
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	пояснювати зміст цивільно-правових дефініцій, основних термінів, що застосовуються у зарубіжних країнах;
2.2)	класифікувати цивільні правовідносини та їх елементи у зарубіжних країнах за різноманітними критеріями;
2.3)	пояснювати роль джерел права у правовому регулюванні відносин у сфері цивільного права у зарубіжних країнах;
2.4)	обговорювати основні проблеми у правовому регулюванні відносин у сфері цивільного права у зарубіжних країнах;

2.5) Пояснювати різницю між приватним та публічним правом..
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) застосувати акти національного цивільного законодавства та законодавства, що регулює майнові та особисті немайнові відносини у зарубіжних державах;
3.2) тлумачити зміст джерел права зарубіжних країн з метою кваліфікації юридичних фактів, аналізувати їх значення для динаміки цивільних відносин;
3.3) використовувати цивільно-правові способи захисту прав та інтересів осіб, передбачені джерелами права зарубіжних країн;
3.4) використовувати набуті знання у сфері порівняльного цивільного права.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) співвідносити основні категорії та поняття, що застосовуються при вивченні дисципліни;
4.2) аналізувати нормативно-правові акти, що регулюють відносини у сфері порівняльного цивільного права;
4.3) досліджувати доктринальні та практичні правові позиції щодо основних інституцій та правових категорій у зарубіжних країнах.
4.4) Робити висновки щодо правового регулювання окремих цивільних відносин у зарубіжних країнах.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) формулювати основні категорії, що зустрічаються при вивченні дисципліни «Порівняльне цивільне право»;
5.2) розширяти обсяг уявлень, концепцій, підходів щодо конкретних предметів та явищ, які входять до сфери регулювання порівняльного цивільного права;
5.3) аргументувати потребу у вивченні навчальної дисципліни «Порівняльне цивільне право»;
5.4) класифікувати договори у порівняльному цивільному праві.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) пояснювати особливості цивільних правовідносин за правом зарубіжних країн;
6.2) порівнювати окремі інститути цивільного права за правом зарубіжних країн;
6.3) робити висновки про схожі та відмінні ознаки правового регулювання відносин у сфері цивільного права у зарубіжних країнах;;
6.4) пояснювати особливості правового регулювання сімейних відносин за правом зарубіжних країн.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) застосовувати теоретичні знання у самостійній практичній діяльності;
7.2) пропонувати проекти змін та доповнень до чинного законодавства крізь призму практики зарубіжних країн;
7.3) розробляти план порядку ведення захисту цивільних прав та інтересів особи.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття та джерела цивільного права в зарубіжних країнах

Поняття цивільного права в зарубіжних країнах. Поняття та ознаки приватного права. Дуалізм приватного права (цивільне та торгове право). Поняття цивільно-правової системи (сім'ї) та її основні складові.

Поняття та види джерел цивільного права в зарубіжних країнах. Характеристика окремих джерел цивільного права в окремих зарубіжних країнах.

Співвідношення цивільних і торгових кодексів зарубіжних країн. Джерела цивільного і торгового права Франції. Французький цивільний кодекс (ФЦК) 1804 р. (Кодекс Наполеона).

Загальна характеристика. Значення ФЦК і його вплив на розвиток цивільного права в країнах світу. Французький торговий кодекс 1807 р. (ФТК): загальна характеристика, значення; співвідношення з ФЦК. Інші законодавчі акти, делеговане законодавство, судова практика та звичаї у цивільному праві Франції.

Джерела цивільного і торгового права Німеччини. Німецьке цивільне уложення (ГЦУ) 1900 р.: загальні риси та значення. Німецьке торгове уложення (ГТУ) 1900 р.: загальні риси, значення; співвідношення з ГЦУ. Спеціальні цивільні закони. Роль судової практики, звичаїв та звичаїв ділового обороту в цивільному праві Німеччини.

Джерела цивільного права Англії. Загальна характеристика прецедентного права. Загальне право та право справедливості. Особливості сучасного прецедентного права. Статутне право та делеговане законодавство Англії. Поняття, види та значення звичаїв у цивільному праві Англії. Торгові звичаї.

Джерела цивільного права США. Особливості прецедентного права США. Закони та колізійні норми в цивільному і торговому праві США. Уніфікація законодавства штатів. Єдиний торговий кодекс США. Роль звичаю як джерела цивільного права в США. Торгові звичаєвості у праві США.

Джерела цивільного права мусульманських країн.

Тема 2. Фізична особа як суб'єкт цивільного права в зарубіжних країнах

Поняття фізичної особи в цивільному праві зарубіжних країн і її цивільно-правового статусу. Джерела цивільного правового статусу фізичних осіб в зарубіжних правових системах.

Цивільна правоздатність фізичної особи в праві зарубіжних країн. Поняття правоздатності в доктрині цивільного права та законодавстві зарубіжних країн. Основні принципи цивільної правоздатності фізичної особи у праві зарубіжних країн. Позбавлення правоздатності. Правоздатність дитини, яка ще не народилася. Припинення правоздатності фізичної особи.

Інститут безвісної відсутності (оголошення померлим) громадянина в праві зарубіжних країн. Оголошення особи безвісно відсутньою та померлою. Презумпція безвісної відсутності у цивільному праві Франції. Оголошення громадянина померлим за законодавством Німеччини. Визнання безвісної відсутності та оголошення особи померлою в країнах прецедентного права.

Поняття і зміст дієздатності в різних цивільно-правових системах. Особливості дієздатності фізичної особи у праві Франції, Німеччини Англії, США. Дієздатність осіб при укладенні угод в цивільному праві зарубіжних країн. Види та наслідки угод, укладених з порушенням вимог до дієздатності осіб.

Представництво неповнолітніх осіб в континентальній та англо-американській системах права. Емансипація неповнолітніх в романо-германському праві. Обмеження в дієздатності неповнолітніх осіб.

Тема 3. Юридична особа як суб'єкт цивільного права в зарубіжних країнах

Поняття та ознаки юридичної особи в зарубіжних країнах. Незалежність існування

юридичної особи у праві США та Англії. Теорії юридичної особи в доктрині цивільного права зарубіжних країн. Теорія фікції юридичної особи. Теорія реальності юридичної особи.

Класифікація юридичних осіб у зарубіжних правових системах. Юридичні особи публічного права. Юридичні особи приватного права.

Спілки та установи в цивільному праві Німеччини. Товариства та асоціації Франції. Об'єднання із спільною економічною ціллю. Корпорації в праві Англії. Одноособові корпорації. Корпорації та установи США.

Способи утворення юридичних осіб в зарубіжних цивільно-правових системах.

Правоздатність юридичної особи.

Поняття та основні принципи правоздатності юридичних осіб у цивільному праві зарубіжних країн. Загальна і спеціальна правоздатність юридичної особи в цивільному праві Німеччини, Англії та США. Легалізація загальної дієздатності. Визнання дієздатності юридичної особи: форми і методи

Тема 4. Торгові товариства як суб'єкти цивільного права в зарубіжних країнах

Правові форми здійснення (торгової) підприємницької діяльності в зарубіжних правових системах. Юридичні форми здійснення торгової діяльності в окремих зарубіжних країнах.

Поняття та види торгових товариств у праві зарубіжних країн. Спільні риси торгових товариств різних зарубіжних країн. Основні види торгових товариств в країнах романо-германського права. Персональні товариства. Статутні товариства. Повне товариство.

Корпорації в Англії та США. Командитні товариства в країнах континентальної Європи. Корпорації з обмеженою відповідальністю в Англії та США.

Поняття, види та правові засади акціонерних товариств в зарубіжних цивільно-правових системах. Поняття та види акцій. Створення акціонерного товариства. Членство в акціонерному товаристві. Правовий статус акціонера в різних цивільно-правових зарубіжних системах. Органи акціонерного товариства.

Товариство з обмеженою відповідальністю в праві зарубіжних країн: поняття, види, правові основи діяльності, органи товариства, статус учасників товариства. Приватна компанія в цивільному праві Англії. Поєднання різних організаційних форм при створенні торгових товариств у країнах континентальної Європи.

Тема 5. Представництво в цивільному праві зарубіжних країн

Поняття та види представництва в цивільному праві зарубіжних країн. Поняття та види торгового (комерційного) представництва в країнах континентального права. Пряме та законне представництво в країнах континентальної Європи. (Франція, Німеччина). Довіреність: поняття значення та реквізити. Види довіреності. Форма та строк довіреності. Порядок посвідчення довіреностей. Припинення довіреності Торгове представництво та посередництво в континентальній цивільно-правовій системі. Представництво службовців торгового товариства (прокура, торгове повноваження, комівожерство). Самостійні торгові представники (торгові агенти) в зарубіжних правових системах.

Представництво в англо-американській системі права (агент, консигнаційний агент, агент-делькредере, брокер, агент з виключними правами, комісійний експортний дім, аукціоніст).

Договори про торгових агентів у країнах романо-германської (Франція, Німеччина), англо-американської системи права. Права та обов'язки торгових представників за договорами про торгових агентів. Припинення відносин представництва.

Правові форми здійснення комерційної діяльності в зарубіжних країнах. Поняття комерсанта (підприємця) в різних правових системах. Правовий статус комерсанта. Поняття торгової (комерційної) угоди в законодавстві країн з дуалістичною системою приватного права. Значення комерсантів та торгових угод в цивільному та торговому праві зарубіжних країн. Реєстрація комерсантів (торгова реєстрація). Значення та принципи

торгової реєстрації. Торгові книги комерсантів. Фірмове найменування. Право комерсанта на фірму.

Тема 6. Речові права в цивільному праві в зарубіжних країнах. Права на чужі речі

Поняття й види речового права у зарубіжних країнах. Відмінність речового права від зобов'язального права. Особливості речового права в країнах романо-германської правової системи. Особливості речового права в країнах англо-американської правової системи.

Класифікація об'єктів речового права: рухомі та нерухомі речі; замінні та незамінні речі; споживні та неспоживні речі; подільні та неподільні речі; речі — істотні складові частини (невіддільні від речі), речі-приналежності та речі користування.

Тема 7. Право власності в цивільному праві в зарубіжних країнах. Право довірчої власності

Поняття, зміст, способи набуття та припинення права власності у цивільному праві зарубіжних країнах. Право володіння (*jus possidendi*). Право користування річчю (*jus utendi et jus fruendi*). Правом розпорядження річчю (*jus disponendi*). Обмеження права власності. Примусове обмеження права власності: на підставі закону та встановлення приватних сервітутів. Захист права власності у цивільному праві в зарубіжних країнах. Інститут довірчої власності в праві Англії та США. Права на чужі речі у цивільному праві в зарубіжних країнах.

Тема 8. Загальні положення про зобов'язання у цивільному праві зарубіжних країн

Поняття та види зобов'язань у різних правових системах. Підстави виникнення зобов'язань. Зобов'язання із договору та квазідоговору, делікту та квазіделікту в цивільному праві Франції. Зобов'язання із закону, угоди, делікту, безпідставного збагачення та ведення чужих справ без доручення у праві Німеччини. Зобов'язання із деліктів, договорів та квазідоговорів в англо-американській цивільно-правовій системі. Класифікація зобов'язань в різних правових системах.

Умови і принципи виконання зобов'язань в зарубіжних правових системах. Наслідки невиконання зобов'язань. Цивільно-правова відповідальність за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань. Збитки в цивільному праві зарубіжних країн. Компенсаторні та мораторні, конкретні та абстрактні збитки. Вина боржника в заподіянні шкоди. Підстави звільнення боржника від відповідальності. Неможливість виконання зобов'язання боржником. Випадок та непереборна сила в різних цивільно-правових системах. Теорія “даремності” (втрати смислу) договору в англо-американській системі права.

Множинність осіб у зобов'язаннях. Дольові, сумісні та солідарні зобов'язання в романо-германській системі права. Спільні чи роздільні кредитори, спільні, сумісні чи розрізнені боржники в англо-американському цивільному праві. Уступка вимоги та переведення боргу. Припинення зобов'язань.

Тема 9. Забезпечення виконання зобов'язань у цивільному праві зарубіжних країн

Поняття способів забезпечення зобов'язань в доктрині цивільного права зарубіжних країн. Види способів забезпечення зобов'язань. Неустойка в праві країн континентальної Європи. Заздалегідь обчислені збитки та штраф в англо-американському цивільному праві. Порука в цивільному праві зарубіжних країн.

Поняття застави та її види в різних правових системах. Застава нерухомого майна. Поняття, види іпотеки та джерела її правового регулювання в країнах різних цивільно-правових систем: континентальної (Франція, Німеччина та ін.); англо-американської (Англія, США). Підстави виникнення іпотеки за законодавством зарубіжних країн. Реєстрація іпотеки. Права та обов'язки сторін за угодою іпотеки. Перехід права власності на предмет іпотеки. Задоволення вимог кредитора за рахунок заставленого майна.

Тема 10. Захист цивільних прав та інтересів

Поняття захисту цивільних прав та інтересів. Види способів захисту цивільних прав та інтересів у континентальному та англо-саксонському праві. Виконання обов'язку в натурі. Відшкодування шкоди. Види збитків. Момент виникнення та припинення права та захист цивільних прав. Поняття та значення цивільно-правової відповідальності. Принципи та функції цивільно-правової відповідальності. Підстави виникнення цивільно-правової відповідальності. Умови настання цивільно-правової відповідальності. Принципи відповідальності. Підстави вільнення від відповідальності.

Тема 11. Договори в цивільному праві зарубіжних країн

Поняття договорів в цивільному праві зарубіжних країн. Класифікація договорів. Односторонні та синалагматичні (двосторонні), оплатні та безоплатні, консенсуальні та реальні, мінові та ризикові договори в країнах континентальної Європи. Класифікація договорів в англо-американській системі права. Зміст договору. Істотні, звичайні та випадкові умови договору в цивільному праві країн романо-германської системи. Істотні, прості та такі, що припускаються умови договору в англо-американській системі права. Значення договору. Укладення договору. Оферта та акцепт у цивільному праві зарубіжних країн.

Умови дійсності договору в зарубіжних цивільно-правових системах. Вимоги до суб'єктів договору. Правове значення змісту договору. Воля та волевиявлення в договорі. Форма договору та її значення. Законна підстава договору (кауза) в країнах континентальної Європи. Зустрічна винагорода у договорі в англо-американській системі права.

Тема 12. Недоговірні зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн

Поняття позадоговірних зобов'язань та зобов'язань із заподіяння шкоди в різних цивільно-правових системах. Особливості та значення зобов'язань із заподіяння шкоди в зарубіжному цивільному праві. Джерела правового регулювання зобов'язань із заподіяння шкоди. Підстави виникнення зобов'язань із заподіяння шкоди. Формула генерального делікту в країнах континентальної цивільно-правової системи. Система змішаного делікту. Система сингулярних деліктів в англо-американському праві.

Поняття шкоди в цивільному праві зарубіжних країн. "Номінальна шкода" в деліктних зобов'язаннях. Майнова та моральна шкода в зобов'язаннях по відшкодуванню. Причинний зв'язок в деліктних зобов'язаннях та його значення. Непряма шкода, віддалена шкода та шкода, що виникла за відсутності адекватного причинного зв'язку. Вина в зобов'язаннях із заподіяння шкоди. Відповідальність без вини. Відповідальність за ризик (небезпеку) в цивільному праві зарубіжних країн. Розмежування деліктної та договірної відповідальності. Конкуренція позовів (конкуренція відповідальності) в цивільному праві Німеччини, Англії, США. Особливості зобов'язань із заподіяння шкоди за правом окремих країн (Франції, Німеччини, Англії, США).

Поняття та способи компенсації моральної шкоди в зарубіжних цивільно-правових системах.

Тема 13. Спадкове право зарубіжних країн

Поняття та джерела спадкового права зарубіжних країн: континентальної системи права (Франція, Німеччина); англо-американської системи права (Англія та США). Поняття спадщини. Спадкування за заповітом. Поняття та форма заповіту в праві зарубіжних країн. Види заповіту. Заповідальні розпорядження. Свобода заповіту в різних цивільно-правових системах. Відкликання та зміна заповіту. Виконання заповіту.

Спадкування за законом у цивільному праві зарубіжних країн. Суб'єкти спадкування за законом. Привілейовані спадкоємці за законом в спадковому праві зарубіжних країн. Частки спадкоємців за законом в спадковому майні.

Перехід спадкового майна до спадкоємців в країнах континентальної системи права. Інститут особистого представника за заповітом та адміністратора спадкового майна в праві англо-американської системи. Відповідальність за боргами спадкодавця.

Тема 14. Сімейне право як галузь права

Загальна характеристика сімейного права. Принципи та функції сімейного права. Джерела сімейного права. Поняття сім'ї та підстави її створення. Поняття, ознаки, структура та види сімейних правовідносин.

Тема 15. Шлюб як інститут сімейного права

Поняття та умови укладення шлюбу в праві зарубіжних країн. Шлюб та інші концепції шлюбу (шлюб-статус, шлюб-партнерство). Умови дійсності шлюбу в праві зарубіжних країн (матеріально-правові та формальні). Особливості шлюбної дієздатності. Обставини, які є перешкодою для реєстрації шлюбу. Дозвіл на шлюб (ліцензії) у країнах англо-американського права (Англія та США). Значення заручин у праві зарубіжних країн. Форми шлюбу (цивільна, церковна, альтернативна — цивільна чи церковна). Наслідки укладення шлюбу з порушенням вимог, що встановлені законом.

Тема 16. Майнові та особисті немайнові правовідносини між подружжям

Значення принципу рівності чоловіка та дружини.

Поняття та види особистих немайнових прав та обов'язків подружжя. Визначення місця проживання, вибір прізвища подружжя, участь у вирішенні справ сім'ї. Подружній консорціум в Англії та США.

Поняття та види майнових прав та обов'язків подружжя. Правове регулювання відносин подружжя з приводу майна, яке знаходиться в їхньому користуванні й розпорядженні та набувається ними за час шлюбу: законом (легальний режим майна подружжя) або шлюбним договором (договірний режим майна подружжя). Дошлюбні угоди у практиці США.

Правовий режим майна чоловіка та дружини у шлюбі, порядок управління майном, утримання сім'ї, порядок надання утримання одним з подружжя іншому. Право на майно жінки та чоловіка, які проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі.

Принцип роздільності майна подружжя у німецькому, англійському та праві більшості штатів США. Режим відкладеної спільності майна подружжя в праві скандинавських раїн (Швеція, Норвегія, Данія).

Інститут аліментних зобов'язань. Розмір аліментів.

Тема 17. Майнові та особисті немайнові правовідносини між батьками та дітьми

Правове становище дітей. Поняття легітимації дитини. Встановлення батьківства. Основні права і обов'язки батьків і дітей. Поняття батьківської влади і батьківського авторитету. Обов'язок батьків по утриманню дитини. Концепція соціального материнства і батьківства. Опіка та усиновлення в праві зарубіжних країн.

Поняття, види та правова характеристика особистих немайнових прав та обов'язків батьків і дітей. Особливості здійснення батьківських прав та виконання батьківських обов'язків. Вирішення батьками питань щодо виховання дитини. Вирішення спору щодо участі у вихованні дитини того з батьків, хто проживає окремо від неї.

Право батьків на визначення місця проживання дитини. Спір між матір'ю та батьком щодо місця проживання малолітньої дитини.

Поняття та сутність інституту позбавлення батьківських прав.

Інститут відібрання дитини від батьків без позбавлення батьківських прав та його правові наслідки.

Поняття та сутність майнових прав та обов'язків батьків і дітей. Право власності батьків і дитини на майно. Особливості управління майном дитини. Поняття та сутність

обов'язків матері, батька утримувати дитину. Порядок стягнення аліментів. Участь батьків у додаткових витратах на дитину. Підстави припинення аліментних зобов'язань. Особливості обов'язків батьків утримувати повнолітніх дочку, сина та його виконання. Поняття та сутність обов'язку повнолітніх дітей утримувати батьків.

Тема 18. Влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування

Поняття та форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Поняття та особливості усиновлення в зарубіжних країнах. Характеристика опіки та піклування. Правовий режим прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу та влаштування до них дітей. Патронатна сім'я.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин												
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
			Лекції	Сем. (практ.)	Лабор.	Ин.зав.	СРС		Лекції	Сем.	Лабор.	Ин.зав.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1.	Поняття та джерела цивільного права в зарубіжних країнах	12	4	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
2.	Фізична особа як суб'єкт цивільного права в зарубіжних країнах	12	4	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
3.	Юридична особа як суб'єкт цивільного права в зарубіжних країнах	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
4.	Торгові товариства як суб'єкти цивільного права в зарубіжних країнах	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
5.	Представництво в цивільному праві зарубіжних країн	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
6.	Речові права в цивільному праві в зарубіжних країнах. Права на чужі речі	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
7.	Право власності в цивільному праві в зарубіжних країнах. Право довірчої власності	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	

8.	Загальні положення про зобов'язання у цивільному праві зарубіжних країн	20	4	4	-	-	12							
9.	Забезпечення виконання зобов'язань у цивільному праві зарубіжних країн	10	2	2	-	-	6							
10.	Захист цивільних прав та інтересів	10	2	2			6							
11.	Договори в цивільному праві зарубіжних країн	15	4	2	-	-	9							
12.	Недоговірні зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн	15	4	2	-	-	9							
13.	Спадкове право зарубіжних країн	10	2	2	-	-	6							
14.	Сімейне право як галузь права	10	2	2	-	-	6							
15.	Шлюб як інститут сімейного права	12	2	4	-	-	6							
16.	Майнові та особисті немайнові правовідносини між подружжям	10	2	2	-	-	6							
17.	Майнові та особисті немайнові правовідносини між батьками та дітьми	14	4	4	-	-	6							
18.	Влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	10	2	2	-	-	6							
	Всього годин	210	48	42			120							

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Завдання для самостійної роботи студентів

4.3.1. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.2. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.3. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

4.4. Індивідуальні завдання

Індивідуальними завданнями студента є завдання для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;
- складання окремих видів документів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;
- 5) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;
- 6) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку та екзамену.

Структура залікового білету включає два, а екзаменаційного білету три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Гражданский кодекс Республики Азербайджан от 28.12.1999 г. URL: <http://qanun.narod.ru/codes.html>
2. Гражданский кодекс Квебека / Исследовательский центр частного права; Юридический факультет университета Макгилл; Институт сравнительного правоведения Канадское агентство международного развития; [науч. ред. О. М. Козырь, А. А. Маковская]; пер. с англ. и фр. Г. Е. Авилова и др.]; автор введения Д. Е. К. Брайерли. М. : Статут, 1999. 472 с.
3. Гражданский кодекс Республики Таджикистан от 06.08.2001 г., 03.05.2002 г., 01.08.2005 г. URL: <http://www.asia-realty.ru/co-zakon-tajikistan.php?Id=347>
4. Гражданский кодекс Республики Туркменистан от 17.07.1998 г. URL: http://www.jguard.ru/images/attaches/256/GK_Turkmen.txt
5. Гражданский кодекс Республики Узбекистан от 29.08.1996 г. URL: <http://kodeks.uz/grajkod>
6. Гражданский кодекс Франции (Кодекс Наполеона) / В. Захватаев; [отв. ред. А. Довгерт]; [пер. с франц.]. К. : Истина, 2006. 1008 с.
7. Гражданское уложение Германии / [науч. ред. А. Л. Маковский и др.]. М. : Волтерс Клувер, 2006. 816 с.
8. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. *ОВУ*. 2003. № 11. Ст. 461.
9. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III. *ВВРУ*. 2002. № 21. Ст. 135.
10. Канзафарова И. С. Гражданское и торговое право зарубежных стран: Учеб. пособие. Харьков: Одиссей, 2003. 352 с.
11. Шимон С. І. Цивільне та торгове право зарубіжних країн: Навч. посіб. Курс лекцій. Київ: Вид-во КНЕУ, 2004. 220 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Бернхем В. Вступ до права та правової системи США. Київ: Видавництво «Україна», 1999. 542 с.
2. Будылин С. Реформа французского ГК : Договор без причины. *Zakon Ru*. URL: https://zakon.ru/blog/2016/03/10/reforma_francuzskogo_gk_dogovor_bez_prichiny (дата звернення: 20.09.2017).
3. Гринько С. Д. Деліктні зобов'язання римського приватного права: поняття, система, рецепція: монографія; за наук. ред. Є. О. Харитонов. Хмельницький: ХУУП, 2012. 724 с.
4. Гринько С. Д. Деліктоздатність неповнолітніх фізичних осіб за цивільним законодавством України та зарубіжних країн: порівняльно-правовий аспект. *Часопис цивілістики: науково-практичний журнал*. 2015. Вип. 19. С. 158–165.
5. Гринько С. Д. Юридичні особи як суб'єкти деліктних зобов'язань за цивільним законодавством України та європейських країн: порівняльно-правовий аспект. *Університетські наукові записки*. 2013. № 3. С. 101–108.
6. Гринько С. Д. Загальні засади деліктного права Франції, Німеччини та України : порівняльно-правовий аналіз. *Приватне право і підприємництво*. Збірник наукових праць. 2009. Вип. 8 / Редкол. : Крупчан О. Д. (гол. ред.) та ін. К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Академії правових наук України, 2009. С. 169–172.
7. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности. Пер. с фр. В.А. Туманова. Москва: Междунар. отношения, 1999. 400 с.
8. Зенин И.А. Гражданское и торговое право зарубежных стран. Учебное пособие. Руководство по изучению дисциплины. Практикум по изучению дисциплины. Учебная программа. 5-е изд. Вып. 5. Москва: МЭСИ, 2005. 194 с.
9. Энтин Л.М. Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека. Рук. авт. колл. и отв. ред. д. ю. н., проф. Л. М. Энтин. 2-е изд., пересмотр, и доп. Москва: Норма, 2007. 960 с.
10. Канзафарова И. С. Гражданское и торговое право зарубежных стран. Отдельные институты : учеб. пособие. Харьков : ООО «Одиссей», 2003. 352 с.
11. Коммерческий кодекс Франции (Регламентарная часть) / предисл., пер. с фр., ком., и прим. В. Н. Захватаева. Москва : Волтерс Клувер, 2010. 672 с.
12. Кросс Р. Прецедент в английском праве. Под ред. Ф.М. Решетникова; пер. Апарова Г.В. Москва: Юридическая литература, 1985. 239 с.
13. Леже Раймон. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход: монография. Москва: Волтерс Клувер, 2009. 584 с.
14. Майданик Р. Юридичні особи публічного права в країнах континентального права. *Юридична Україна*. 2010. № 2. С. 56-62
15. Матвеев Ю. Г. Англо-американское деликтное право. Москва : Юрид. лит., 1973. 174 с.
16. Морандьер Ж. Гражданское право Франции: В 3-х томах. Перевод с французского и вступительная статья Е.А. Флейшиц. Москва: Издательство иностранной литературы, 1960. 728с.
17. Отрадна О. Деліктні зобов'язання в цивільному праві Франції. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.Юридичні науки*. 2011. Вип. 86. С. 20-22.
18. Плахіна І. В. Зобов'язання із заподіяння шкоди в праві ФРН, Франції, Англії та США. *Часопис Академії адвокатури України*. 2013. № 4 (21). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ChaaU_2013_4_17/
19. Харитонов Є., Харитонova О. До питання про значення дихотомії «приватне право-публічне право». *Вісник Академії правових наук України*. 2000. № 2. С. 82-88.
20. Харитонов Є.О. Рецепція римського права і європейські системи приватного права. *Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр.* 2003. № 13. С. 51-59.
21. Шапп Я. Система германского гражданского права : учебник / пер. с нем.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a> — Законодавство України на сайті Верховної Ради України.
2. <https://supreme.court.gov.ua> – Верховний Суд
3. <http://www.president.gov.ua/documents/> — Офіційні документи на Офіційному представництві Президента України.
4. <http://www.kmu.gov.ua/control/> — Урядовий портал.
5. <http://www.minjust.gov.ua/> — Міністерство юстиції України.
6. <http://zakon.nau.ua/> — Професійна юридична система Мега-НаУ.
7. <http://www.ligazakon.ua/> — Ліга:Закон — головний правовий портал України
8. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/> — Наукова періодика України на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
9. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> — Єдиний державний реєстр судових рішень.

Розробник програми:

завідувач кафедри цивільного права та процесу, доктор юридичних наук,
професор

_____ С.Д. Гринько

Схвалено кафедрою цивільного права та процесу 20 травня 2020 року,
протокол №10.

Завідувач кафедри _____ С. Д. Гринько

Декан юридичного факультету, доцент кафедри кримінального права та
процесу, кандидат юридичних наук

_____ С. А. Крушинський

20 травня 2020 року

Погоджено методичною радою університету 18 червня 2020 року,
протокол № 8.

Голова методичної ради

_____ І.Б.Ковтун

18 червня 2020 року

Обліковий обсяг програми – 0,9 ум.др.арк.